

Mínění o motivech vstupu do politiky a o zájmu politiků o názory obyčejných lidí

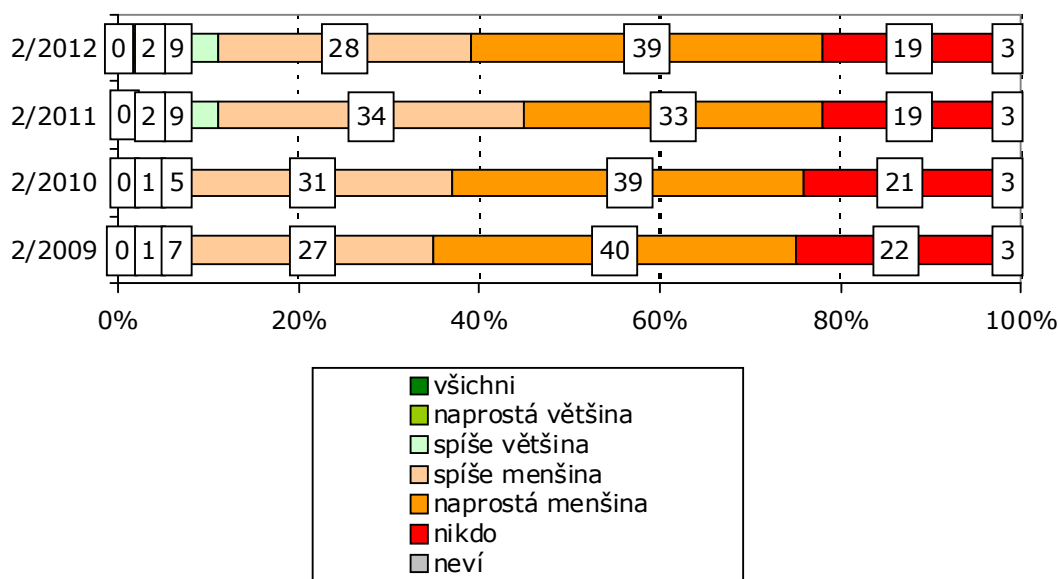
Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v12-02</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>6. 2. – 13. 2. 2012</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (Oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1054</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PI.53, PD.5</i>
Zveřejněno dne:	<i>11. května 2012</i>
Zpracovala:	<i>Paulína Tabery</i>

V únoru 2012 byly v rámci bloku o občanské angažovanosti a participaci na veřejném životě pokládány otázky mapující mínění občanů o motivech pro vstup do politiky a o tom, kolik politiků se zajímá, co si myslí obyčejní lidé.

Při posuzování zájmu politiků o mínění obyčejných lidí převládá u české veřejnosti skeptický pohled. Naprostá většina odpovědí je soustředěna do těch kategorií odpovědí, které vypovídají o zájmu menšiny politiků, přičemž zhruba pětina občanů zastává vyhraněný názor, že *nikdo* z volených zástupců se nezajímá o smýšlení lidí, dvě pětiny si myslí, že je to *naprostá menšina* a necelá třetina, že je to *spíše menšina*. Přibližně desetina populace se přiklání k opačnému názoru, tedy že zájem o mínění lidí je u většiny politiků.

Ve srovnání s minulým šetřením nedošlo k zásadním změnám v mínění o tom, zda se zajímá většina či menšina politiků, pouze došlo k jistému přeskupení u variant *spíše menšina* a *naprostá menšina* ve prospěch druhé jmenované, která mírně posílila. V kontextu všech čtyř měření (tedy od roku 2009) lze kritické mínění ohledně zájmu volených zástupců o názory občanů považovat za poměrně setrvalé a stabilní.

Graf 1. Kolik politiků se zajímá o to, co si myslí obyčejní lidé?¹

Rozdíly v názorech na zájem politiků o mínění občanů se projevují podle vzdělání a životní úrovně. Lidé s vyšším, zejména vysokoškolským vzděláním, jsou o něco méně skeptičtí, i když i u nich výrazně převládá mínění o zájmu menšiny politiků. Lidé se základním vzděláním se zase častěji než ostatní kloní k tomu, že se z politiků nezajímá *nikdo*. Z hlediska životní úrovně, lidé s dobrou životní úrovní jsou pesimističtí v menší míře, naopak občané deklarující špatnou životní úroveň jsou výrazně častěji přesvědčeni, že o názory lidí, jako jsou oni sami, se nezajímá *nikdo* z politiků.

Dále bylo ve výzkumu zjišťováno, nakolik jsou podle mínění obyvatel důležité různé důvody pro lidi, kteří vstupují do politiky. Všechny předložené pohnutky proč se někdo může zapojit do veřejného života, se občanům jeví jako opodstatněné a tudíž poměrně důležité. I u té relativně nejméně důležité pohnutky si téměř polovina obyvatel myslí, že může být pro lidi vstupující do politiky důležitá. Obecně však lze říci, že podle občanů jsou pro lidi, kteří vstupují do politického života, důležitější osobní pohnutky, než ty, které představují práci pro společnost či společenské blaho.

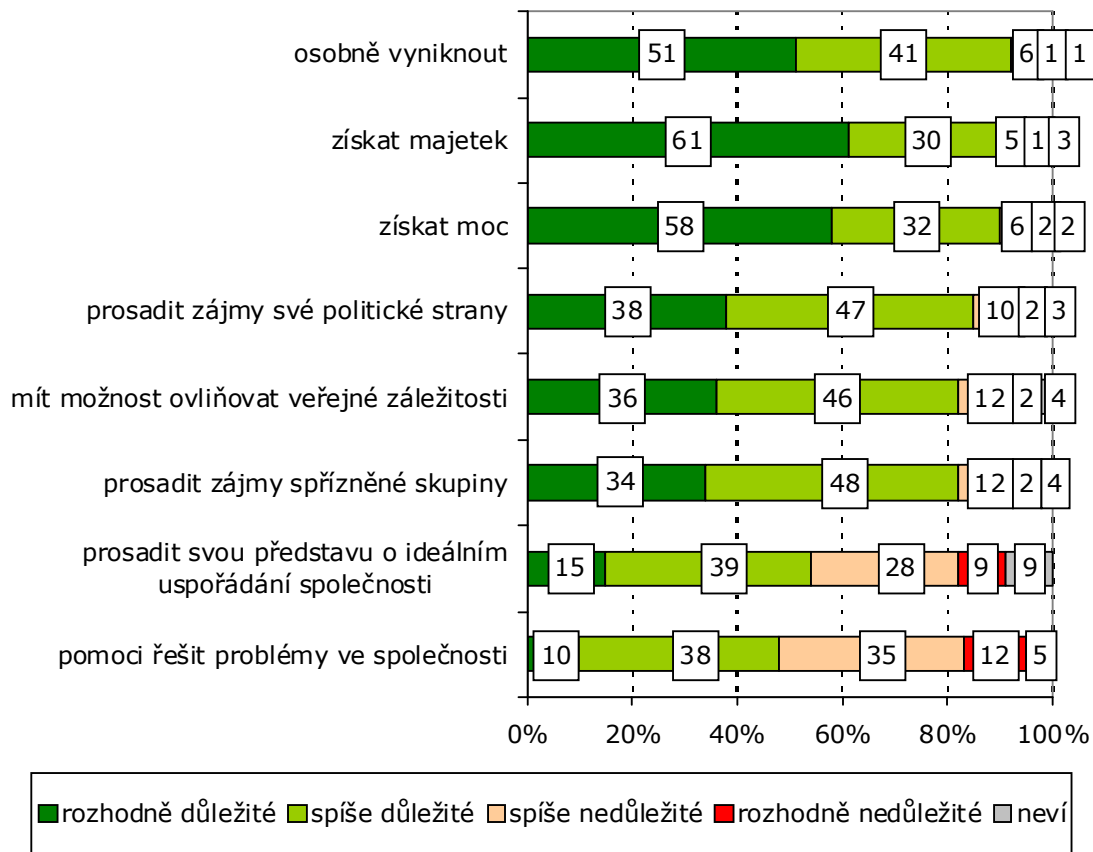
Osobně vyniknout, získat majetek či *moc*, to jsou podle naprosté většiny obyvatel ty nejdůležitější pohnutky lidí, kteří se zapojují do veřejného života. Nejenže je podíl kladných odpovědí v těchto případech velmi vysoký (92 %, 91 %, 90 %), ale i rozhodnost je poměrně značná (zhruba od poloviny až ke třem pětinám lidí volí krajní variantu odpovědi).

Za další důležité důvody ke vstupu do politiky jsou považovány *prosazování zájmů své politické strany* nebo *zájmů spřízněné skupiny* a neutrálně formulovaná položka *možnost ovlivňovat veřejné záležitosti*. Celkové přesvědčení o důležitosti je v těchto případech také velmi vysoké (82 % až 85 %), i když ne natolik jako u předchozích položek. Rozhodnost odpovědí je již o poznání nižší (o něco více než třetina občanů volí krajní variantu).

¹ Znění otázky: „Kolik zvolených politiků se podle Vás zajímá o to, co si myslí lidé, jako jste Vy?“
Varianty odpovědí: všichni, naprostá většina, spíše většina, spíše menšina, naprostá menšina, nikdo.

Motivace ke vstupu do veřejného života, které představují práci pro společnost, jako jsou *prosazení své představy o ideálním uspořádání společnosti* a *pomoc řešit problémy ve společnosti* jsou sice pokládány za celkem podstatné (přibližně polovina populace je takto označila), avšak ve srovnání s ostatními je jejich důležitost pro vstup do politiky podle občanů relativně nejmenší. V případě *prosazení své představy o ideálním uspořádání společnosti* je již značný podíl těch, kteří si myslí, že pro ty, co se chtějí zapojit do veřejného života, je tento důvod nedůležitý (37 %), u *pomoci řešit problémy ve společnosti* jsou podíly odpovědí o důležitosti a nedůležitosti v zásadě vyrovnané.

Graf 2. Důležitost důvodů, proč se lidé zapojují do politického života²

Rozdíly v mínění o důležitosti jednotlivých důvodů, proč lidé vstupují do politického života, se částečně projevují podle životní úrovně. Lidé s dobrou životní úrovní pohnutkám jako jsou *osobně vyniknout*, *získat majetek* či *moc* přiřazují o něco menší důležitost, což se projevuje zejména rozhodností odpovědí (méně často volí krajní variantu *rozhodně důležité*). Tito lidé se rovněž o něco častěji domnívají, že *pomoc řešit problémy ve společnosti* je důvodem důležitým pro lidi vstupující do politiky. Naopak lidé se špatnou životní úrovní si zase častěji myslí, že *prosazení své představy o ideálním uspořádání společnosti* je pro ty, kteří vstupují do politiky nedůležitý důvod, což se projevuje větším podílem v rozhodné variantě odpovědi. Obecně lze říci, že lidé s dobrou

² Znění otázky: „Řekněte mi prosím, proč se podle Vás zapojují lidé do politického života? Jak důležité nebo nedůležité jsou pro ně následující důvody? a) pomoci řešit problémy ve společnosti, b) osobně vyniknout, c) získat moc, d) prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti, e) mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti, f) prosadit zájmy své politické strany, g) získat majetek, h) prosadit zájmy spřízněné skupiny.“ Varianty odpovědí: rozhodně důležité, spíše důležité, spíše nedůležité, rozhodně nedůležité.

životní úrovní jsou o něco optimističtější ve svých názorech na uvedené pohnutky vstupu do politiky.

Ve srovnání s předešlým šetřením nedošlo v tomto roce k výraznějším změnám. Pouze mírně posílilo mínění o důležitosti důvodu *osobně vyniknout* při vstupu do politiky a naopak lehce oslabily názory o důležitosti u *možnosti ovlivňovat veřejné záležitosti, pomoci řešit problémy ve společnosti a prosazení své představy o ideálním uspořádání společnosti*. K těm výraznějším změnám došlo již mezi léty 2010 a 2011, když o něco posílilo mínění, že lidé vstupují do politiky kvůli zisku majetku či moci, nebo kvůli osobnímu vyniknutí. Toto posílení bylo charakterizováno větší rozhodností přesvědčení (nárůst krajních variant), přičemž celková míra přiřkládané důležitosti se zvýšila jen mírně, nebo vůbec. Tehdy rovněž došlo k výraznějšmu posílení názoru, že *pomoci řešit problémy ve společnosti* je pro lidi vstupující do veřejného života nedůležité, přičemž tento trend se potvrdil a přetrval.

Tabulka 1. Důležitost důvodů, proč se lidé zapojují do politického života – časové srovnání

	2/2010				2/2011				2/2012			
	RD	SD	SN	RN	RD	SD	SN	RN	RD	SD	SN	RN
Osobně vyniknout	45	40	9	3	50	37	9	2	51	41	6	1
Získat majetek	53	30	10	3	60	29	8	1	61	30	5	1
Získat moc	51	34	10	3	59	30	7	2	58	32	6	2
Prosadit zájmy své politické strany	40	43	11	2	38	47	11	2	38	47	10	2
Mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti	36	52	8	2	36	52	9	1	36	46	12	2
Prosadit zájmy spřízněné skupiny	33	48	12	2	34	46	14	2	34	48	12	2
Prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti	20	40	27	6	18	40	28	8	15	39	28	9
Pomoci řešit problémy ve společnosti	16	47	26	6	11	42	31	11	10	38	35	12

Pozn.: Procenta v řádku. Dopočet do 100 % tvoří spontánní odpověď *nevím*.

Vysvětlivky: RD=rozhodně důležité; SD=spíše důležité; SN=spíše nedůležité; RN=rozhodně nedůležité